

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! จะเริ่มต้นพิธีแล้วนะ แต่เป็นพิธีที่โยมนั่งนิ่งๆ เราจะเทศน์ก่อน เราจะเทศน์

วันนี้วันสำคัญนะ วันนี้วันสำคัญเพราะวันนี้เป็นวันทอดกฐินของเรา

การทอดกฐินนี้ ในพุทธบัญญัติบัญญัติไว้ว่า “ถ้ามีพระภิกษุจำพรรษาอยู่ที่ใด ถ้าออกพรรษาแล้ว ถ้าภิกษุนั้นครบสงฆ์ ให้มีการทอดกฐิน”

ในการทอดกฐินนั้นเพราะเหตุใด เพราะว่าภิกษุไปจำพรรษา ณ ที่ใด ในพรรษานั้นภิกษุได้ปฏิบัติของท่าน ภิกษุได้พยายามค้นคว้าหาสังขารมในใจของท่าน ในเมื่อท่านได้จำพรรษาที่นั่น ท่านได้ค้นคว้าของท่านเพื่อการประพฤติปฏิบัติของท่าน ออกพรรษาแล้ว ในสมัยพุทธกาล ภิกษุนั้นจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่ออะไร? ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าในหนึ่งพรรษาที่ได้จำพรรษาอยู่ที่นั่น ได้การประพฤติปฏิบัตินั้น ในการประพฤติปฏิบัตินั้นมีคุณสมบัติ มีวุฒิภาวะสูงขึ้นหรือต่ำลง

แล้วเวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะในพรรษานั้น เวลาภิกษุจำพรรษาที่นั่นผ้ามันขาดใจ ผ้ามันขาด ผ้ามันเก่าชำรุด ถ้าผ้าชำรุด พระพุทธเจ้าเห็นนะ พระพุทธเจ้าเห็นแล้วสลดสังเวช ถึงบัญญัติให้มีการทอดกฐิน

เราจะทอดกฐินกันนี้ เราทอดกฐินเพื่อกฐินนั้นเป็นผ้าผืนนั้นใช้ใหม่ ผ้าเพื่อจะมอดตัดยับจิวรนั้น นั่นเป็นผ้ากฐิน พอเป็นผ้ากฐิน แต่มันเป็นประเพณีวัฒนธรรม มันเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธ ชาวพุทธเวลาถึงคราวทอดกฐินจะทอดกฐิน เพราะเราเชื่อในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

มันเป็นประเพณีวัฒนธรรม มันเป็นวัฒนธรรม มันเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธว่าออกพรรษาแล้วเราถึงคราวการออกพรรษา กรานกฐิน เราจะทอดกฐินกัน ทอดกฐินเพื่อบุญของเราไง ถ้าบุญของเรา นี่มันเป็นประเพณีวัฒนธรรมนะ วัฒนธรรมนี้ ศีลธรรมจริยธรรมจะพยายามทำจิตใจของคนให้สูงขึ้น ถ้าจิตใจของคนสูงขึ้น นี่เวลาในสังคม เห็นไหม อเสวนา จ พาลานํ ปณฺทิตานญฺ เสวนา ไม่ให้คบคนพาล ให้คบบัณฑิต บัณฑิตใจ บัณฑิตมุ่งทำแต่สิ่งที่ดีๆ ใจ

เวลาทอดกฐินกัน เห็นไหม เราทอดกฐินเป็นประเพณีวัฒนธรรมเพื่อขัดเกลาจิตใจของเรา ใจ ในการขัดเกลาจิตใจของเรา ประเพณีวัฒนธรรมนั้นมันขัดเกลาจิตใจได้หรือ ประเพณีวัฒนธรรม เราทำขึ้นมาเพื่อให้มันเข้ารูปเข้ารอย เห็นไหม ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลคือความปกติของใจ เวลาใจของเรามันเร่ร้อน ใจของเรามันคั่นรนไปตามประสาใจของมัน ถ้าใจของมันพอประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีคนเขาทำกัน ทั้งหมู่บ้านเขาทำกัน เราจะต้องทำตามเขา จะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยมันก็บังคับให้เราทำตามเขา ทำตามเขา นี่มันบังคับเราไปในตัวใจ

วัฒนธรรมนี้มันบังคับให้คนคนนั้นต้องไปตามกระแสของวัฒนธรรมนั้น แต่มันเป็นธรรมหรือยังล่ะ? มันยังไม่เป็นธรรม มันไม่เป็นธรรมเพราะเหตุใด ไม่เป็นธรรมเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้ วางธรรมวินัยนี้ไว้ เห็นไหม เวลาหลวงตา ท่านศึกษามาจนเป็นมหา เป็นมหานี้ศึกษารวมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แปลบาลีได้ ทุกอย่างเข้าใจได้ เวลาจะออกประพฤติปฏิบัติไปหาครูบาอาจารย์ ไปหาหลวงปู่มัน

หลวงปู่มันบอกว่า “ศึกษารวมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามานี้สาธุ เทิดไว้ เทิดไว้บนศีรษะ แล้วเราเก็บไว้ในลิ้นชักก่อน แล้วล็อกกุญแจมันไว้อย่าให้มันออกมา”

เวลาประพฤติปฏิบัติไปถ้ามันออกมา เห็นไหม นี่ไงประเพณีวัฒนธรรมมันแก้กิเลสได้ไหม ประเพณีวัฒนธรรมแก้กิเลสได้ไหม ประเพณีวัฒนธรรมนี้บังคับใจ บังคับให้เราอยู่ในวัฒนธรรมอยู่ในประเพณีอันนั้น แต่กิเลสมันยอมไหม? กิเลสมันไม่ยอมหรือ กิเลสมันคั่นรนของมันเพราะกิเลสมันเป็นนามธรรม

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่มันท่านบอกกับหลวงตานะ บอกการศึกษามา นี้ ศึกษารวมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราเทิดใส่ศีรษะไว้ เพราะเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ธรรมของเรา เราศึกษามา เราพยายามศึกษามา คั่นคว้าม่า คั่นคว้าม่ามันเป็นโลกีย์ ปัญญา ปัญญาของโลก เห็นไหม ให้ใส่ลิ้นชักในสมอง เปิดลิ้นชักในสมองแล้วเอาสิ่งที่ศึกษา

นั่นนะเก็บไว้ในลิ้นชกนั้น แล้วปิดลิ้นชกนั้น แล้วลั่นกุญแจมันไว้ แล้วให้ประพฤติปฏิบัติไป ให้ประพฤติปฏิบัติไป ถ้าประพฤติปฏิบัติไป ถ้าความจริงมันเกิดขึ้นมาจากใจของเรา มันจะนุ่มไปสู่ปรียัตินั้น มันจะนุ่มเข้าไปสู่อันเดียวกัน อันเดียวกันเพราะอะไร เพราะเรารู้จริงขึ้นมา ถ้าเรารู้จริงขึ้นมา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นความจริงของเรา

ถ้าเป็นความจริงของเรา สิ่งนั้นเราปรารถนาทั้งนั้น ที่นี้เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ อุบาสก อุบาสิกา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากธรรมไว้กับบริษัท ๔ อุบาสก อุบาสิกา เห็นไหม เราเป็นอุบาสก อุบาสิกา ถ้าอุบาสก อุบาสิกา ภิกษุจำพรรษาอยู่ ในเมื่อเราอยากจะสนับสนุน เราอยากจะทำคุณงามความดีของเรา เพื่อปลุกรากใจ หน่อพุทธะให้เกิดกับใจของเรา เราให้มีส่วนไปมีส่วนในการกระทำอันนั้น

เวลาครูบาอาจารย์ของเราจำพรรษาอยู่ที่ใด ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ๓ เดือน ท่านพยายามชวนชวนของท่าน แล้วออกพรรษาแล้วท่านจะจุดงค์ของท่านไป ท่านจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เราอำนวยความสะดวกขนาดไหน นี่ประเพณีวัฒนธรรม ถ้าประเพณีวัฒนธรรมอันนี้มันเข้ามาหล่อเลี้ยงในใจของเราใจ ถ้ามันหล่อเลี้ยงในใจของเราได้ เราทำของเราได้ ถ้าเราทำของเราได้ นี่เป็นบุญ

ทาน ศีล ภาวนา การเสียสละทาน การทำบุญกุศลของเรา ทำบุญกุศลของเราเพื่อตัวเรา ในปัจจุบันนี้เรามากันทุกทั่วสารทิศ แต่เวลาทำของเราทุกคนทำเพื่อใจของตัว นี่เวลาบุญกุศลมันชี้เข้ามาที่ใจของตัว ใจของตัวมันเคี้ยวร้อนไหม ใจของตัวมันคับแคบใจไหม ถ้ามันคับแคบใจ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกวิมุตติสุขมันสุขอย่างยิ่งๆ มันสุขอย่างไร ถ้ามันจะสุขอย่างไร มีการกระทำ คนจะทำขึ้นไปมันต้องมีพื้นฐานขึ้นไป ถ้าไม่มีพื้นฐานขึ้นไป ธรรมะเป็นความว่างๆ ว่างก็อวกาศใจ ถ้าความว่างอวกาศมันว่างกว่าเรา อวกาศมันเป็นนิพพาน อวกาศมันไม่มีชีวิตหรือ แต่ถ้าเป็นความว่าง ว่างจากกิเลสมันว่างอย่างไร

ถ้ามันว่างจากกิเลส เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ปฏิบัติเพื่ออะไรล่ะ ปฏิบัติเพื่อชำระกิเลสของท่าน ถ้าชำระกิเลสของท่าน ผู้ทรงศีล ผู้มีศีลอยู่ในที่ใด ผนฟ้าจะตกต้องตามฤดูกาล นี่สิ่งใดเภทภัยต่างๆ มันจะไม่มาเบียดเบียนในชุมชนนั้น นี่ผู้มีศีล ผู้ทรงศีลอยู่ในสถานที่ใดมันจะมีความร่มเย็นเป็นสุขใจ ฉะนั้น มีความร่มเย็นเป็นสุข เราอาศัยสิ่งนั้นอาศัยสิ่งนั้นเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของสังคมเรา เห็นไหม นี่มันถึงเป็นประเพณีท้องถิ่น

เห็นไหม สงฆ์ สงฆ์จำพรรษาในที่ใด ให้อุบาสก อุบาสิกาที่นั่นเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นผู้ที่ทอดกฐินกับวัดวัดนั้น เพื่อส่งเสริมให้ ส่งเสริมสิ่งในชุมชนนั้น ฉะนั้น มันเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น มันเป็นวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ถ้าพื้นที่เขาทำสิ่งใด อันนั้นเป็นประโยชน์กับเขา แต่เพราะจิตใจเราเป็นธรรม จิตใจเรามีความปรารถนาเพื่อพ้นทุกข์ ปรารถนาเพื่อบุญกุศลของเรา เรามาจากที่แตกต่างกัน แต่เวลาทำบุญกุศลขึ้นมา ทำลงแล้วบุญกุศลมันลงสู่ใจของบุคคลคนนั้น ถ้าใจของบุคคลคนนั้นมันได้ทำสิ่งนั้นขึ้นมา มันเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น ถ้าเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเป็นประโยชน์อย่างไร

ประโยชน์กับโลกนะ วัตถุข้าวของเป็นประโยชน์กับโลก โลกเขาอาศัยสิ่งนี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติวินัยให้บวชพระ เห็นไหม บวชพระนี่บริจาร ๘ ปัจจัย ๔ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย นั้นนะเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย โลกนี้เขามองกันที่ปัจจัยเครื่องอาศัย สิ่งที่ว่าเครื่องอาศัยนี้เราจะขาดตกบกพร่อง แล้วเราก็วิตกกังวลกันไป แต่คนที่จิตใจเขาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เขาเป็นธรรม เห็นไหม

คูสิโยมกินข้าว ๓ มือ พระฉันมือเดียว พอฉันมือเดียว เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วยังผ่อนอาหาร การผ่อนอาหาร ของนั้นมันไม่มีหรือ ของนั้นมันไม่มีหรือ? มี แต่เราผ่อนอาหารเพื่อเหตุใดละ เห็นไหม นี่ว่าปัจจัย ๔ ปัจจัยนี้เป็นเครื่องอาศัยของชีวิต แต่เวลาผู้ที่เขาเห็นเรื่องของใจที่มันมีคุณค่ามากกว่า เขาอดนอนผ่อนอาหารเพื่อให้จิตใจของเขาไม่โดนทับ ธาตุ ๔ และขันธ ๕ มันทับจิต ธาตุ ๔ และขันธ ๕ ทับจิต ธาตุ ๔ ร่างกายของเรา ขันธ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณมันทับจิต

จิตมันคืออะไร? จิตมันคือธรรมชาติที่รู้ ธรรมชาติที่รู้เป็นอย่างไร เขาว่ารู้ๆ ความรู้จะธรรมชาติที่รู้มันรู้ได้อย่างไร แล้วธรรมชาติมันรู้ได้ไหม ธรรมชาติมันมีชีวิตไหม? ธรรมชาติมันไม่มีชีวิต แต่ธรรมชาติรู้มันมีชีวิต มันรับรู้ได้ ธรรมชาติที่รู้คือธาตุรู้ เห็นไหม ธาตุ ๔ และขันธ ๕ ทับจิต แล้วธาตุรู้มันอยู่ไหน

ธาตุรู้ เวลาธาตุรู้ ถ้าพิจารณาของเราไป ถ้าจิตมันสงบเข้าไปมันจะไปอยู่ที่ผู้รู้ นั่น ถ้าผู้รู้นั้นมันปล่อยวางเข้ามา ธาตุ ๔ และขันธ ๕ นั้นทับจิต เวลามันปล่อย มันปล่อยขันธ ๕ เข้ามา รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณมันปล่อยเข้ามาอย่างไร มันปล่อยเข้าไปสู่ตัวมัน เห็นไหม

นี่ไงที่ว่าพระจำพรรษาในที่ใด ในพรรษานั้นพระได้ประพฤติปฏิบัติ พระนั้นไปค้นคว้า ในหัวใจของพระองค์นั้น ถ้าพระองค์นั้นเวลาปฏิบัติมาออกพรรษาแล้วจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะถามว่า “เธอยังทนอยู่ได้หรือ”

เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เธอยังทนความทุกข์อยู่ได้หรือ”

ความทุกข์นะ โลกนี้มันเป็นทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ และทุกข์ดับไป สิ่งที่มีมันเป็นสังขารมันเป็นความจริงที่มันเกิดขึ้น ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ และทุกข์ดับไป

“เธอยังทนอยู่ได้หรือ เธอทนสิ่งนี้ได้หรือไม่” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทักทายพระนะ

ฉะนั้น ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าใครปลดเปลื้องทุกข์ได้มาก ปลดเปลื้องทุกข์ได้น้อย จะถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าการกระทำสิ่งนี้มาถูกต้องหรือไม่ ถูกต้อง แล้วถ้าถูกต้องควรทำสิ่งใดต่อไป ถ้าถูกต้องควรทำอย่างไร ควรทำอย่างไรเพื่อให้จิตใจมันพ้นจากทุกข์ พ้นจากทุกข์ เห็นไหม

เวลาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาออกพรรษาแล้ว ฉะนั้น สิ่งที่จะออกพรรษาแล้ว ที่มีบุญกุศลกันอยู่นี้ บุญกุศลก็เพื่อจะส่งเสริม เห็นไหม เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสังเวชใจ

ภิกษุ พระของเรา ศาสนทายาทของเรา จำพรรษาแล้วผ้าขาด ผ้าวัน ผ้าเปียกน้ำแล้วไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังสิว่าความรู้สึกของพ่อของแม่เวลาเห็นลูกทุกข์ยากมันเป็นอย่างไร ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบัญญัติวินัยข้อนี้ไว้ให้เราทำกรณกิจ เพื่อให้เปลี่ยนแปลง เพื่อให้ได้ถ่ายผ้า ผ้านี้จะได้ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจากภายนอก มันก็เห็นว่าในเมื่อศาสนทายาทของเรามาแล้วมันก็ยังอยู่ได้ ปัจจัย ๔ ใจ

ฉะนั้น สิ่งนี้เป็นประเพณีวัฒนธรรม เป็นประเพณีวัฒนธรรมเพื่อให้เราได้เป็นศาสนทายาท เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเป็นอุบาสก อุบาสิกา นี้มีการเกี่ยวเนื่องกัน เข้าขึ้นมาพระออกบิณฑบาตด้วยภิกษาจาร เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเราเป็นนฤหัตถี เข้าขึ้นมาให้ตักข้าวปากหม้อใส่บาตร

เพราะเราหุงข้าว สมัยพุทธกาล สมัยโบราณเราหุงข้าวกัน ปากหม้อนี้ เพราะเราหุงข้าวแล้ว ข้าวในหม้อนั้นเราก็กินอยู่ในเรือนเรานั้นแหละ แต่ข้าวปากหม้อเราก็กินเพื่อภิกษุ เพื่อผู้ทรงศีล นี่มันเป็นสิ่งที่เป็นประเพณีที่มันหมุนไป มันเกี่ยวเนื่องกันไป

ฉะนั้น เวลาพระออกภิกขาจาร เราทำบุญตักบาตรของเรา นี่ศาสนทายาทมันจะหมุนไปไง ผู้ที่ไม่มีเรือ นผู้ที่ไม่มีอาชีพ ภิกษุไม่มีอาชีพ ภิกษุอาศัยเลี้ยงชีพด้วยภิกขาจาร ด้วยการบิณฑบาตเลี้ยงชีพด้วยปถิแข็ง เราปรารถนาบุญกุศลของเรา เข้าขึ้นมาเรามีโอกาสเราก็กินบาตรไป ภิกษุนั้นดำรงชีพได้ ดำรงชีพไว้เพื่อสิ่งใด? ดำรงชีพไว้เพื่อค้นคว้าสัจจะความจริงใจ สัจจะความจริงในหัวใจนี้

เราเกิดมา เห็นไหม คุณเกิดมาทำไมมาหาภิกษุกัน ทุกข์ๆ ยากๆ ลุ่มๆ ดอนๆ ชีวิตของเราณะแล้วเวลาภิกษุเขาไม่มีอาชีพเลย เข้าขึ้นมาเลี้ยงชีพด้วยปถิแข็ง ในแข็งของเขา ในความสามารถของเขา นี่บิณฑบาตมาเพื่อเลี้ยงชีพ เลี้ยงชีพไว้ทำไม? เลี้ยงชีพไว้ค้นคว้าอะไร ศาสนทายาท เราเป็นบริษัท ๔ เวลาจิตของเราถ้ามันมีดวงตาเห็นธรรมขึ้นมา ถ้าดวงตาเห็นธรรมขึ้นมา ทำไมถึงมีดวงตาเห็นธรรม ธรรมมันเป็นอย่างไร ธรรมมันเป็นอย่างไร ธรรมเราก็กินได้ ธ.ชง ร.เรือ ๒ ตัว ม.ม้า มันก็เป็นธรรม ธรรมอย่างนั้นมันเป็นภาษา มันไม่ใช่ธรรมจริง

ถ้าธรรมจริงขึ้นมา เห็นไหม จิตใจที่มันทุกขนี้มันทุกข์อยู่เพราะเหตุใด มันทุกข์อยู่เพราะมันไม่มีสติไม่มีปัญญาช่วยเหลือตัวมันเอง ถ้าจะช่วยเหลือตัวมันเอง ใครจะช่วยเหลือมัน เห็นไหม เราเรียกร่องความเป็นธรรม เรียกร่องความเป็นธรรมกันอยู่ที่นี่ เรียกร่องความเป็นธรรม แล้วใครจะให้ความเป็นธรรมกับเรา ถ้าใครให้ความเป็นธรรมเขาก็ตัดสินเราด้วยกฎหมาย เขาตัดสินเราด้วยประเพณีเท่านั้น แต่เราจะตัดสินหัวใจของเรา ถ้าเราจะตัดสินหัวใจของเราด้วยธรรม ด้วยสติ ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญาธรรม

ถ้ามีสติยับยั้ง เห็นไหม นี่ครูบาอาจารย์ของเรา คุณหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ท่านมีความเป็นจริงในหัวใจของท่าน ท่านถึงบอกว่าให้อยู่กับผู้รู้ ให้อยู่กับพุทโธ

เขาบอกอยู่กับพุทโธ พุทโธมันไม่มีปัญญา พุทโธมันเป็นสมณะ...ถ้าเป็นสมณะ คนเรานะคนนอนอยู่ เราปรารถนาดีกับคนที่นอนอยู่ เราเอาอาหารไปป้อนดี เราปรารถนาดีกับคนที่นอนอยู่ให้คนที่นอนอยู่นั้นมีสติสัมปชัญญะ เราปรารถนาคนที่นอนอยู่ให้เขาทำงานได้ เป็นไปได้

ใหม่? ไม่ได้ แล้วจิตของเราที่บอกเป็นผู้รู้มีปัญญาๆ มันเป็นโลกีย์ปัญญา มันเป็นปัญญาของกิเลส กิเลสมันคืออะไร? กิเลสมันคือความไม่รู้ ไม่รู้อยู่ที่ไหน? ไม่รู้อยู่ที่ใจ มันเป็นอวิชชาความไม่รู้ของมัน

ฉะนั้น เวลาปัญญามันเกิดมาจากภวสวะเกิดจากภพ ที่ว่าธาตุรู้ๆ ใจ จิตคือธาตุรู้ ธาตุที่มันรู้รู้อย่างไร ถ้าธาตุมันรู้ก็คือธรรมชาติที่มันรู้ ธรรมชาติที่มันรู้นี้มีอะไรครอบคลุมมันอยู่? มันมีอวิชชาความไม่รู้ ความไม่รู้นี้มาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็ได้ประเพณีวัฒนธรรมมา แต่เวลามันจะเป็นความจริงของมันละ

มันจะเป็นความจริงของมันนะมันต้องกำหนดพุทโธ พุทโธเป็นคำบริกรรม ถ้ามันจะเป็นสมณะก็สมณะเพื่อความตื่นตัว เพื่อจิตใจนี้มันเป็นอิสระ ถ้าจิตใจนี้เป็นอิสระเพราะอะไร เพราะธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ทับจิต เวลาจิตมันสงบเข้ามานะมันทั้งธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ เวลามันทั้งธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ เพราะมันไม่รับรู้ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ เวลาจิตมันสงบ พุทโธๆ มันสงบๆ เข้าไปมันทั้งอายตนะนะ สักแต่ว่ารู้ เห็นใหม่ สักแต่ว่ารู้

เขาบอกว่ามันเป็นสักแต่ว่ารู้ โลกนี้เป็นสักแต่ว่า ทุกอย่างเป็นสักแต่ว่า ตัวมันเองก็เป็นสักแต่ว่าถ้าไม่มีสติปัญญา ถ้ามันมีสติปัญญามันสักแต่ว่า มันสักแต่ว่า แต่มันรู้ในตัวมันเอง ถ้ารู้ตัวมันเองนะ พอมันคลายตัวออกมา เห็นใหม่ นี่อุปปนาสมาธิมันจะคลายมาเป็นอุปจารสมาธิ ถ้าคลายออกมาที่อุปจารสมาธิ แต่เดิมความรู้สึกนึกคิดนี้รู้จักอวิชชา รู้จักความไม่รู้สึกตัว มันก็มีอำนาจเหนือใจเรา แต่เพราะเรามีสติปัญญาขึ้นมา มันสงบตัวเข้ามา แล้วมันเสวยอารมณ์ใจ นี่ใจจิตเห็นอาการของจิต อาการของจิตคือธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ นี่เป็นอาการของจิตทั้งหมด มันไม่ใช่จิต แต่ขันธ์ ๕ ไม่มีจิต ขันธ์ ๕ ก็ไม่มี

เวลาเข้าสู่สมาธินี้มันมีความรู้สึกนึกคิดใหม่ เข้าสู่สมาธิ สักแต่ว่ามันมีความรู้สึกนึกคิดใหม่ ถ้าขันธ์ ๕ ไม่มีจิต ขันธ์ ๕ มันมาจากไหน ขันธ์ ๕ มันเป็นชื่อ ชื่อว่าขันธ์ ๕ แต่ตัวมันละ ตัวขันธ์ ๕ อยู่ที่ไหน ไม่มีใครเคยเห็น ไม่มีใครเคยเห็นขันธ์ ๕ แต่โดยสัญชาตญาณเวลาเราคิดนี้ ขันธ์ ๕ กับเราเป็นอันเดียวกัน ขันธ์ ๕ กับเรา ขันธ์ ๕ ความคิดมันคิด ถ้าไม่มีจิต ไม่มีพลังงาน ความคิดคิดไม่ได้ ถ้าจิตมันสักแต่ว่ามันก็คิดไม่ได้

ฉะนั้น เวลาจิตกับขั้น ๕ ธาตุ ๔ และขั้น ๕ กับจิตมันเป็นอันเดียวกัน มันเป็นเรา เห็นไหม เวทนาเป็นเรา ทุกข์เป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา แล้วก็บอกว่าเป็นเรา เราก็ปล่อยดี เราปล่อยดี เห็นไหม ปล่อยด้วยความไม่รู้ มันปล่อยอะไร

เรานี่เราเป็นคนจนกันนะ เราปล่อยความจนเรา เราอยากจะเป็นคนรวยกัน เราปล่อยความจนของเราแล้วเราจะรวยนี่มันเป็นไปได้ไหม เราปล่อยความจนของเรา บอกเลิกจนเสียทีมันจะเป็นคนร่ำรวย เป็นไปได้ไหม? ไม่ได้ ไม่มีหรอก ความจนกับความรวยมันอยู่ที่การกระทำของเรา เราทำดีหรือทำชั่วมา เราได้ผลประโยชน์หรือไม่ได้ผลประโยชน์มา

นี่ก็เหมือนกัน สักแต่ว่าๆ ปล่อยมันสิ...มันปล่อยไม่ได้ มันเป็นไปได้หรือ ถ้ามันเป็นไปได้ แล้วทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงสอนว่า “เธอจงมองโลกนี้เป็นสักแต่ว่า เธอจงมองโลกนี้เป็นสักแต่ว่า” แล้วใครเป็นคนมองล่ะ

“เธอจงมองโลกนี้เป็นสักแต่ว่า” เพราะจิตดวงนั้นมันสงบระงับเข้ามา จิตดวงนั้นมันเป็นความว่าง แต่จิตดวงนั้นทำงานไม่เป็น ท่านถึงบอกว่า “เธอจงมองโลกนี้เป็นสักแต่ว่า” เพราะมันมีคนจะมอง มันมีคนที่จะพิจารณา แต่เขาไม่พิจารณา เขาพิจารณาของเขาไม่เป็น แต่ของเรานี้มันคิดๆ มันศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา แล้วมันก็บอกว่าสักแต่ว่าๆ แต่ฉันทุกข์น่าดูเลย สักแต่ว่าแต่สะสมกิเลสไว้ในหัวใจ สักแต่ว่าแต่สร้างแต่อกุศลไว้ในหัวใจ นั่นสักแต่ว่ามันก็ยังเป็นสักแต่ว่าของกิเลสใจ แต่ถ้ามันมีสติปัญญาเข้ามา เห็นไหม ถ้าจิตสงบอยู่มันจะรู้ จะเข้าใจ

นี่หลวงตาท่านบอกว่า “ฟังธรรมเป็นกับฟังธรรมไม่เป็น”

ถ้าฟังธรรมเป็น เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์เทศน์ว่าการมานี้จิตมันรับรู้ มันเข้าใจ ถ้าฟังธรรมไม่เป็นนะ “หลวงพี่ให้อารมณ์เบาๆ หน่อย พวกนั้นมันจะกินคนแล้ว”...นี่ถ้าฟังธรรมไม่เป็น ถ้าฟังธรรมเป็นนะมันจะรู้เลยว่าสิ่งใดเป็นธรรม สิ่งใดไม่เป็นธรรม

นี่มันอารมณ์ทั้งนั้นนะ ที่พูดมานี้มีแต่อารมณ์ฉุนเฉียว มันฉุนเฉียวให้ใคร? มันฉุนเฉียวให้กับความไม่รู้ไง ถ้าจิตมันไม่รู้ เห็นไหม แต่ถ้าจิตมันรู้ล่ะ นี่ไงเรามาทำบุญกันอย่างนี้เพื่อให้จิตเราควรแก่การงาน จิตไม่ควรแก่การงาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เทศน์อริยสัจ

สมณะจะเป็นมาก เพราะไม่มีสมณะมันก็ไม่เกิดวิปัสสนา ถ้าไม่มีวิปัสสนามันก็ไม่เกิดสมณะ วิปัสสนากับสมณะมันก้าวเดินกันไปในสถานะของปุถุชน กัลยาณปุถุชน ปุถุชนคือคนหนาด้วยกิเลส แต่คนเรามีสติมีปัญญาพิจารณาแล้วมันจะเป็นกัลยาณปุถุชน คือการทำสมาธิได้ง่ายขึ้น พอทำสมาธิได้ง่ายขึ้น ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริงมันถึงจะเป็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง

เวลาประพาศปฏิบัติกัน ประพาศปฏิบัติในแนวสติปัญญา ๔ สติปัญญา ๔ ของใคร ถ้าสติปัญญา ๔ ของกิเลส มันก็บอกว่านี่ก็เป็นสติปัญญา ๔ โจรคนไหนมันยอมรับว่ามันเป็นโจร กิเลสดวงไหนที่มันยอมรับว่ามันเป็นกิเลส ฉะนั้น การเห็นสติปัญญา ๔ โดยกิเลส กิเลสมันก็บอกสติปัญญา ๔ ไม่มีผู้ขโมยคนไหนบอกว่าฉันขโมย ฉันยอมรับติดคุก ไม่มี

แต่ถ้าจิตมันสงบมันรู้ตามความเป็นจริง เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง อย่างนี้ถึงจะเป็นปฏิบัติตามแนวสติปัญญา ๔ แต่จะเป็นสติปัญญา ๔ ต่อเมื่อจิตสงบ ถ้าจิตไม่สงบ จิตไม่มีกำลัง สติปัญญา ๔ มันก็เป็นชื่อ ชื่อที่ไหนก็มี ชื่อใครตั้งก็ได้ ชื่อใครสวมรอยก็ได้ แต่ถ้ามันเป็นจริงล่ะ มันถึงไม่เป็นปัจจัยตัดัง ไม่เป็นสันตสิทธินิโถ ถ้ามันเป็นปัจจัยตัดัง เห็นไหม เราผู้ของเราจริง

เราเป็นแผล ถ้าเรารักษาแผลหาย แผลนั้นก็หาย เราเป็นแผล รักษาแผลไม่หาย แผลนั้นก็ไม่มีวันหาย แผลของจิต รอยแผลในหัวใจ รอยแผลเป็นในหัวใจ สิ่งใดที่มันเจ็บช้ำน้ำใจ บอกให้มันหายไป บอกให้มันไม่มี มันจะลึกซึ้งกับเรา สิ่งใดที่จะเป็นคุณงามความดี ควรจะเหยียบคันเร่ง มันก็ไม่ทำ เพราะมันไม่รู้จัก เพราะจิตมันอยู่ในอาณัติของอวิชา อยู่ในอาณัติของความไม่รู้ มันเป็นสมุทัย มันเป็นตัวหนาความทะยานอยาก สิ่งของมันมันง่าย มันต้องการตามความเป็นจริงของมัน เห็นไหม สิ่งนี้มันถึงยังทำให้ออกนอกกลุ่มออกไป

ฉะนั้น ถ้าเราประพาศปฏิบัติตามความเป็นจริง เราจะมีสติปัญญาของเรา เรามีครูบาอาจารย์ของเรา เราเชื่อตามครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม ให้ใช้คำบริกรรม นี้พุทโธก็ได้ ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ มรณานุสติก็ได้ให้จิตมันสงบเข้ามา ถ้าจิตมันสงบเข้ามาแล้วเราออกใช้ปัญญาของเรา เราจะรู้ว่าอะไรเป็นสติปัญญา ๔ จริง อะไรเป็นสติปัญญา ๔ ปลอม มันจะรู้ขึ้นมากลางหัวใจ รู้ขึ้นมาตามความเป็นจริง เพราะถ้ามันไม่รู้ มันแก้กิเลสไม่ได้

เราไม่รู้ว่าจะผลอยู่ที่ไหน เรารักษาผลเราไม่ได้ เราไม่รู้ว่าเป็นโรคอะไร เรารักษาโรค นั้นหายไม่ได้ แต่ถ้าเราดูเห็นจริงตามความเป็นจริง แล้วปัญญามันเกิดขึ้นตามความเป็นจริง มัน จะเป็นความจริงของเรา ถ้าความจริงอย่างนี้เกิดขึ้นมา นี่เราทำบุญกันเพื่อบุญกุศลนี้ให้ตกไปใน หัวใจ มันจะเป็นอริยทรัพย์

ของที่กองกันอยู่ที่นี่ มันเพราะคนมีน้ำใจถึงได้เอาสิ่งที่เป็นวัตถุนี้มาเสียดสละ การเสียดสละนี้ เพราะจิตใจนั้นมันมีกำลัง มีอำนาจวาสนา ถึงเสียดสละสิ่งที่เป็นวัตถุได้ แต่บุญกุศลมันเป็น นามธรรม ของที่เป็นวัตถุมันไม่มีชีวิต มันไม่รู้ร้อนรู้หนาว จิตใจของเราสุข รู้ทุกข์ รู้ร้อน รู้ หนาว แล้วมันมีความตั้งใจ เอาสิ่งที่เป็นวัตถุนี้มาเสียดสละ การสละนี้เพื่อหัวใจมีเจตนา มีความ ตั้งใจ บุญอันนี้มันจะเข้าไปสู่ใจของผู้ที่เสียดสละ อันนี้เป็นประเพณีวัฒนธรรม

แต่ถ้าจะชำระกิเลสมันต้องเอาใจแก้ไข เอาสิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าไปทำลายสิ่งที่เป็น อวิชชาในใจดวงนั้น มันเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป นี่เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น พระอรหันต์ สิ่งที่เป็นพระอรหันต์ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมาอย่างไร เวลาเสวยวิมุตติสุขนี้ “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” แต่ก็เห็นว่าสัตว์โลกได้สร้างบุญสร้างกรรมมา เหมือนกัน ท่านถึงได้วางธรรมวินัย ประเพณีวัฒนธรรมแบบที่เราดำเนินกันอยู่ที่นี่ เพราะมี ประเพณีวัฒนธรรมมาฝึกหัด ฝึกหัดรู้จักเสียดสละ ฝึกหัดรู้จักการเปิดหัวใจ ฝึกหัดให้หัวใจมัน เข้มแข็ง ฝึกหัดให้เห็นจิตใจถ้ามันสงบแล้วมันออกเดินอริยมรรค มันจะเข้ามาชำระล้างจิตใจของ เราได้อย่างไร

คูติ คุณความเมตตาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลย มันไม่ เป็นอะไรเลย ก็วางเรื่องทานไว้ให้พวกสัตว์โลกก้าวเดินมา มันอยากประพฤติปฏิบัติก็มีศีลความ ปกติของใจ ถ้าอยากจะพ้นทุกข์มันก็ต้องมีมรรคญาณในหัวใจของมัน เห็นไหม คุณความเมตตา ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ แล้วเวลาเราทำแล้วเราก็อำแล้ว เราก็อำหมัดแล้ว เราก็อำ ปฏิบัติแล้ว ทำไมไม่ได้ผลเสียที ปฏิบัติมาเกือบตายทำไมไม่ได้ผลเสียที

ไอ้คนที่เขาได้ผลนะเขาเสียดสละตายมาหลายรอบแล้ว สิ่งใดมันจะตายขอคำว่าอะไรมัน ตายก่อน อะไรมันตาย ขอคุณความตาย

“ธรรมะอยู่ปากตาย” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสลับถึง ๓ หน ครูบาอาจารย์ของ เราท่านปฏิบัติมาด้วยความเป็นจริงของท่าน เรามาทำบุญกุศลเพราะเรามีครูมีอาจารย์ เรามี

ประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ถิ่นใดภิกษุจำพรรษาถิ่นนั้น ชุมชนนั้นเขาจะทอดกฐินของเขา คุณแลพระของเขา คุณแลความเข้มแข็งของศาสนา แต่เพราะเรามีหัวใจ หัวใจที่ใฝ่ดี เราก็มามีส่วนร่วม ร่วมอย่างนี้ร่วมให้ใจมั่นเข้มแข็งขึ้นมา

แล้วถ้าปฏิบัติ เห็นใหม่ เราเป็นพระป่า พวกเราเป็นลูกศิษย์ของครูบาอาจารย์ของเรา พระป่าให้ทำเป็นประเพณีให้เรียบง่าย ความเรียบง่าย เห็นใหม่ หัวใจมั่นเข้ากับธรรมชาติ เข้ากับสิ่งเรียบง่าย สิ่งใดที่เป็นวัตถุ สิ่งใดที่เป็นพิธีการจนเกินไป มันหยาบ มันไม่เข้ากับหัวใจของสัตว์โลก เราทำอะไรถ้ามันขาดตกบกพร่อง ไม่สะดวก ไม่สบาย ความสะดวกของเรานั้นมันก็ต้องมีบริหารจัดการ แต่ถ้าเราเสียสละสิ่งใดที่มันจะเป็นความสะดวกของเราบ้าง เพื่อให้ความเรียบง่าย เพราะเวลาทอดกฐินเสร็จแล้ว กลับแล้วมันก็มีแต่ต้นไม้กับพื้นที่นี้เท่านั้น

ฉะนั้น สิ่งใดที่เราจะปรารถนาให้ได้ตั้งใจเรา มันจะไม่ได้ตั้งใจเรา ถ้าไม่ได้ตั้งใจเรา นั่นคือการขัดขวางกิเลส กิเลสมันต้องการความสะดวกสบาย กิเลสมันต้องการว่าทำบุญแล้วต้องได้บุญมากๆ ต้องสะดวกสบาย ต้องมีการบริหารจัดการทุกอย่าง นั่นทำบุญเพื่อสนองกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก แต่ถ้าเราอยากได้บุญ เห็นใหม่ มันจะขัดอกขัดใจ มันจะขัดข้องหมองใจ ทำสิ่งใดไม่สมความปรารถนาสักอย่างเลย นั่นคือการขัดใจกิเลส แล้วเรามีจิตใจอยากจะทำใหม่ละ

ถ้าเรามีจิตใจอยากจะทำแบบสะดวกสบาย เราก็ทำแล้วมันก็เป็นเรื่องบริหารจัดการของโลก แต่ถ้าเราจะทำบุญของเราด้วยความขาดตกบกพร่อง ด้วยความไม่มีใครเอื้อเพื่อพ่อแม่ แต่จิตใจของเรามันเป็นธรรม คำว่า “ไม่เอื้อเพื่อพ่อแม่” ไม่เอื้อเพื่อพ่อแม่อะไร อเสวนา จ พาลานํ ปรณฺหิตานญจ เสวนา คนพาลเท่านั้นเขาจะขัดแย้ง พยายามคิดขวาง คนที่เป็นบัณฑิตเท่านั้นเขาจะเปิดโล่ง เขาจะช่วยเหลือเอื้อจกกัน เขาจะส่งเสริมกัน

ไม่คบคนพาล คบบัณฑิตจากนอก จากหมู่ชน จากความรู้สึกลึกซึ้ง เพราะคิดชั่วคือพาล คิดดีคือบัณฑิต เราบริหารจัดการใจของเราเข้ามาเพื่อประโยชน์กับเรานะ นี้พูดถึงทำบุญกุศลจากภายนอก แล้วพัฒนาให้ใจของเรามีหลักมีเกณฑ์ของเรา มันจะสมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนา ฝากศาสนาไว้กับภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเป็นเจ้าของศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากกับเราไว้ เราจะเป็นศาสนทายาท เราจะทำให้สมความปรารถนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่ อยู่ที่ความเห็นของเรา เอวัง